

Téereb Yowel ak Mbooloom Adventiste bésub Noppalu gu juróom-ñaareel bi ci Lawodise — Limu juróom-benn fukk ak juróom-ñeent

Jeff Pippenger
2026-01-27

Limu juróom-benn ak juróom-benn``

Ci bi ñuy wax “bustle,” bi James White jàpp ne mooy tasaarug ñi toppoon Miller gannaaw 22 Oktoobar 1844, William Miller am na gént bu ko dikk ci atum 1847, te ñaari at gannaaw loolu ñu dëkkal ko ci jam.

“Bu William Miller manoon na leeru ndoxu ñetteelu yégle bi, lu bare yu ko mel ni lu lëndëm te kumpa ci moom dañuy leeral. Waaye ay mbokkam daan nañu wone cofeel gu xóot ak farlu ci moom, ba mu defe ne manul woon a dagge boppam ak ñoom. Xolam daan na jème ci dëgg gi, te gannaaw loolu mu xool ay mbokkam; ñoom dañu ko weddi. Ndax manoon na dagge boppam ak ñi taxawoon ak moom benn wet ci yégle ñëwug Yeesu? Mu defe ne wóor na ne duñu ko yóbbu ci réer.”

«Yàlla bàyyi ko mu daanu ci dooley Seytaane, ci nguuru dee, te nëbb ko ci bàmmeele ba ci ñi doon ko jële fuɗɗ ci dëgg gi saa su ne. Musaa bàcc na bi mu nekkoon di bëgg a dugg ci Réew mi Ñu Diglewoon. Noonu it, gis naa ne William Miller bàcc na bi mu nekkoon lu gaaw a dugg ci Kanaana asamaan si, ci bàyyi sañ-sañam mu jëm a weddi dëgg gi. Ñeneen ñoo ko yóbbu ci loolu; ñeneen war nañu ci jox ko càmmoñ. Waaye malaaka yi di wottu pënd bu am solo bii buy nekk jaamu Yàlla bii, te dina génn ci baatub liitaal bu mujj bi.

« Ab Taxawaay Bu Dëgër »

«Gis naa mbooloo mu taxawoon bu baax, ñu aar bu baax te ñu dëgër, di joxul benn ndigal walla dalal ñi bëgg a yëngal ngëm gu sampu ci yaram wi. Yàlla xool leen ak bànnex. Won na ma ñetti jéego: yëgleb malaaka bu njëkk bi, bu ñaareel bi, ak bu ñetteel bi. Malaaka bi doon ànd ak man nee: “Toroxte na ki di yëngal benn xeer walla yëngu benn pin ci yëgle yi. Degg-deggug yëgle yi am na solo gu dund. Yoonu bàkkan yi dafa sax ci ni ñuy nangu yëgle yi.” Ba noppi ñu dellu yóbbu ma suufu jaarale ma ci yëgle yooyu, te gis naa ni nit ñi Yàlla moom jëndee seen xam-xamu dund ak xalis wu rëy. Jotoon nañu ko jaarale ko ci coono yu bari ak xare yu metti. Yàlla jiite woon na leen jéego ci jéego, ba mu taxawal leen ci benn kaaraange gu dëgër, gu dul yëngu. Gis naa ay nit di jegen kaaraange ga, di seet fondasyonam. Am na ci ñoom ñu ci teg seen tànka saa si ak mbégte. Ñeneen tàmbalee di seet njuumte ci fondasyon bi. Dañoò bëgg ñu ko gën a rafetal, te noonu kaaraange ga dina gën a mat, te nit ñi dinañu gën a bég. Am ñenn ñu wàcc ci kaaraange ga ngir seet ko, te wax ne dafa tēddoon bu baaxul. Waaye gis naa ne lu ëpp ci ñoom taxawoon nañu ci kaaraange ga bu dëgër, te ñuy dénk ñi wàccoon ci ne ñu bàyyi seen càbbaari; ndaxte Yàlla mooy Tabaxkat bu Mag bi, te ñoom da ñuy xeex ak Moom. Dañuy fàttali liggéeyu Yàlla lu yéeme li leen jiite ba agsi leen ci kaaraange gu dëgër ga, te ci benn bennug booloo, ñu yékkati seen bēt asamaan te ak baat bu

kaawe di màggal Yàlla. Loolu laal na ñenn ci ñi doon complainte te bàyyi kaaraange ga, te ñoom it ak kanam gu suufel dellu ci teg seen tànk ci kawam.» Early Writings, 258.

Jëf yu Yàlla yi Yéemu te màgg yi Miller

“Jëf ju yéemu bi” bu William Miller def taxawaloon na “fondasiyoŋ bu dëgër bi” mi doon “taat bu dëgër, du yëngu.” “Fondasiyoŋ” bu “taat bu du yëngu bi,” ak xare bi ci topp ci ñoom ñépp, mooy ci “taat bi” ak ci “fondasiyoŋ bi,” yiñu indiwaale gannaaw deenju Miller ci atum 1849, dañu ko xamale ci géntam.

William Miller mooy mandargay cosaan yi Adventism.

Moom itam mooy misaalu jaar-jaaru Milerit bi, dale ci 1798 ba 1863.

Moom itam mooy misaalu taariixu Millerite bi dale ci 1798 ba 1844.

Moom itam mooy misaalu jaar-jaaru ñetti malaaka yi dale ci 1798 ba ci yoonu Dibeer.

Mi ngi ko tegu ci ñent-fukk ak juróom-benn at yi, dale ci 1798 ba 1844.

Moom mi ngi koy tegtal ak limu “220,” ci jukkoo ak 2,520 ak 2,300.

Moom mi ngi ko tegtal ci “juróom-ñaari yoon yi”—2,520.

Moom deesal na ko ci 2,300 bi.

Ñaari ñaari gént yu Miller amoon, dañoo mel ni ñaari gént yi Nebukadnesar géntoon ci saare ñaareel ak saare ñeenteel ci téereb Daniel.

Jamono 1798 bi tàmbalee ak Nebukadnesar te mujje ci 1863 ak Belsàssar.

Jamono jëme ci 1798 ba ci ndigalu Dibeer dafa tàmbalee ak Nebukadnesar te mu jeex ak Belshassar.

Naka muy mel ni muy màndarga yiwum Millerite yi, mooy mooy màndarga fondaasion yi, yu war a tekki dëgg yi ñu gisoon diggante alpha gi ci gisug 2,520 ak omega gi ci gisug 2,300. Bi James White waxee ci géntu William Miller, mu wax ne “caabi” bi mooy yoonu Miller woon di jàngale Biibël bi. Methodologie boobu mooy caabi Daawuda bi ñu teg woon ci bëtub Miller, ndaxte moom moo njëkk a wone waxu yonent bi ci 2300 at yi, yu jeex ba Isaaya 22:22 amoon matal ci 22 Oktoobar 1844.

Dëgg-dëgg yi ñu tàmbalee ubbi li dale ci atum 2023 ba jëkk, mooy dëgg-dëgg yi ñu woon xàmle ba noppi ci wone yi ñuy wax Habakkuk’s Tables 95, te léegi dañuy tëral dëgg-dëgg yooyu ci ab taaru bu bees bu ñuy wax “Dëgg.”

Woote bi dëkk baaxul bi ca àll ba ci weeru Sulet 2023 wone na ne jooy ak naqar dañoo waroon nekk lu am solo ci ñi war a tuub ndax yégleb 18 Sulet 2020. Ñi naroon bokk ci jigéen yu xam-xam yi, waroon nañu tuub ci déggoo ak ñaanu Daniel juróom-ñett, miy ñaanu ñi nekk ci Lawiitek 26 te xam ne tas nañu leen.

Bi Miller waxee ne: “Bi may di jooy te di naagu ndax sama yàqu gu réy ak sama yëfandikoo, ma fàttaliku Yàlla, te ma ñaan ko ak xol bu dëgër ngir mu yónnee ma ndimbal. Ci saa si bunt bi ubbi, nit ku góor duggsi ci néeg bi, ba nit ñépp génn ci moom; te moom mi amoon posetu pënd bu suuf ci loxoom, ubbi palanteeri yi, daldi tàmbali di pëndal suuf ak mbalit yi nekk ci néeg bi.”

Bunt bu ubbeekoon mooy xolum Miller ba mu “ñaanoon ak doole” ngir “ndimbal.” Yeesu, ni Seede ju Dëgg ji ci Laodise, dafay bës ci xol yi ngir dugg. Bi bunt bi ubbeekoo, benn yoonu tasare tàmbalee. Bi bunt bi ubbeekoo, “palanteer yi” itam ubbeekuñu, te “palanteer yi” mooy palanteeri asamaan.

Sàng Yowaana gis na bunt yu nekk ci asamaan ubbee ci saar ñent-fukk ak juróom-ñent bu Kàddu gi, ba Boroom bi taxawalon ay xarekatam yu fas yépp weex, ci saa si gannaaw ba jabar ji defaree boppam. Mboolem xarekat yooyu mooy mbooloom xarekat yi Ezekiel wax, ñiy taxaw ci wuutu yégleb ngelaw gu tar gu penku. Mboolem xarekat yooyu mooy kërceen gu nangu ndam, guy soppeeku jële ci kërceen guy xeex ba ci kërceen gu nangu ndam, su ñàkkale dugub ak garab gu bon gi mattee. Ñàkkale boobu itam dees na ko wone ni mooy jële ci jaar-jaaru Laodicea ba ca jaar-jaaru Philadelphia. Miller ubbi na xolam te bàyyi Seede bu dëgg bi dugg, ba Mu doon xàjjale dugub ak garab gu bon gi, noonu Mu delloo dund mboolem xarekatam yu fas yépp weex.

Bés bu 31 Desàmbar 2023, góor gu yor “Dirt Brush man” bi dugg ci néegu bi gannaaw ba nit ñi génnee, daldi tàmbali liggéeyu dindi yàqute njuumte yi, di teg dëgg yu yàgg yooyu nekk ci Tàllab Habakkuk yi ci ab tàkkay dëgg bu bees.

“Musalkat bi woonul woon li baayil li maam yu mag ya ak yonent yi waxoon; ndaxte moom ci boppam moo waxoon jaarale ko ci nit ñi ñu tànn ngir teewal. Dëgg yépp yi nekk ci Kàddug Yàlla, ci moom la jóge. Waaye perle yu am solo loolu yooyu, dañu leen teg woon ci taxawaay yu jubul. Seen leer gu tedd ga, defees na ko ngir mu jariño ngir njuumte. Yàlla bëggoo na ñu dindi leen ci seen taxawaay yu njuumte yooyu, te weer leen ci rámmu dëgg gi. Liggéey boobu, loxo buy Yàlla rekk a ko man a def. Gannaaw li dëgg gi boole woon nañu ko ak njuumte, doon na liggéeyal mbirum noonub Yàlla ak nit. Kirist dikk na ngir teg ko fa mu di màggal Yàlla, te di indi muccug askanu nit.” *The Desire of Ages*, 287.

Benn ci njàlbéen yi ñu jàngale woon ci atum 2024 mooy liy leeral yëngute bi amee 18 Sulet 2020. Ci rëdd ak rëdd, ñu gën a xam ne yëngute yu jëkk yi ci bépp rëddoo ngëm soppe woon 18 Sulet 2020 ni ab màndargay yoon wu mag ci léebu fukki janq. Mbiri yëngute bi nekk na woon “caabi” bi di ubbi dëggug kër Yàlla gaññ; waaye ci yëngute wu mag wa atum 1844, kër Yàlla gaññ ga mooy “caabi” bi ubbi woon yëngute bi.

Góor gi diis bi, mooy itam Gayndeg gi dëkk ci xeetu Yuda, tàmbalee ubbi mesaj bi ñuy wax “Yuuxu Diggante Guddi” ci atum 2023. Léegi jot nanu ci berab bi ci géntu Miller, fu Moom di teg kaasu bu gëna mag bi ci kaw taabal bi, di sànni fa dëgg yi war a leer fukki yoon gën a leer jant bi. Benn ci yooyu jewels yi mooy xamle kàddug ndëggam ci kan mooy Moom ci nettalig waxi yonent yi.

Bu waxeet bi ubbeeku, Moom mooy Gaynde gi ci giiru Yuda, miy jël dëgg yu yàgg te di leen teg ci ab tërëlin bu bees ci ñetti jéego yi ñuy wax “dëgg.” Tërëlin boobu, Kirist moo koy taxawal benn te moom mooy Alfa ak Omega, ki njëkk ak ki mujj. Naka Kàddug Yàlla, Moom moo tëraloon bépp cër ci Kàddoom. Naka Palmoni, Moom moo bindoon bépp wàll ci xayma.

Bi Piyeer nekke Kaasare Filoopi ci waxtu wu ñetteel bi, Mu jébbale boppam ni Palmoni, ak di tēnk ci “fractal yu yégle.” Benn ci jëfandikoo yu mujj yi ci leerali Almasi bi ni Boroom kàddug yégle, mooy tēnk ci fractal yu yégle, ni ko Piyeer di tegtal ci Matthew 16:18, te loolu mooy misaal bu 1.618, bi ñuy wax ci àddina su bind bi ne mooy golden ratio, waaye Palmoni di ko wax “fractal yu yégle.”

Nun tàmbali rekk lañu tambali a xam mandargay waxi Yàlla yu mel ni fractal yi nekk ci ayubis bu sell bi dal ci 27 ba 34. Bala nu dellu fa ci sunu yoon jëm ci téereb Yoel, waroon nañu yokk kàddu gu jëm ci mandargay waxi Yàlla yu fractal ci sunu seetlu géntug Miller.

Jamono bi tambali Miller di woo nit ñi ñëw te gis, ak Kirist mooy góor guy setal suuf bi, di woo Miller ne “ñëw te gis,” mooy 1798 ba ci yoonu Dibeer bi, waaye mu ëmb ab fractal ci biir taarix boobu yépp ak jamono 1798 ba 1863. Mu ëmb beneen fractal bu joge 9/11 ba ci yoonu Dibeer bi, ak beneen it bu joge 2023 ba ci yoonu Dibeer bi.

Ba Muyee tettalee ay bëtam ci biir jaxasoo ga, mu daan tegtal jaar-jaaru atum 1849, bi Boroom bi doon jéem a matale liggéey bi, waaye ci neenul dara. Mu dekkiwaat na ci 2023, ndax mooy Ilyaa mi ñu reyoon ci mbedd mi ak Musaa. Mu dee na ci 1849, te gannaaw loolu mu decaat na ci 18 Sulet 2020.

Ay géntoonam joxeefi ci atum 1847, gannaaw loolu Boroom bi joxaat na loxoom ñaareel yoon te siiwal « chart » bu 1850 bi. Bu Boroom bi joxaatée loxoom ñaareel yoon ci jaar-jaaru ñi téeméri ñeent-fukk ak ñeent-junni, Miller dekki na.

Bëgg-bëgg tasaarey Israayil ak Yuda ñoom ñaar, ñu tëral ko ci Esayi.

Ndax boppu Siri moo di Damaas, te boppu Damaas moo di Resin; te ci biir juróom-benn-fukk ak juróom-ñett at, Efrayim dinañu ko damm ba mu baña ne nit ñaari askan. Te boppu Efrayim moo di Samari, te boppu Samari moo di doomu Remalia. Su ngeen gëmul, dëgg-dëgg du ngeen sax. Esayi 7:8, 9.

Yégle gi joxe na ci atum 742 bala Kirist, te fukk ak juróom-ñent at gannaaw loolu, ci 723 bala Kirist, Asiriyen yi tasaaroo Israyil; te gannaaw loolu, ñeent-fukk ak juróom-benn at, Babilon tasaaroo Yuda. Ñetti bésu at yooyu diir lañu tegu ci fukk ak juróom-ñent at, topp na ko ñeent-fukk ak juróom-benn at. Bi ñaari yégle yooyu jeexee ci 1798 ak 1844, ci seen waxtu wu wuute, diiru fukk ak juróom-ñent at ga nga xam ne moo nekkoon ca njálbeen ga, dale ci 742 bala Kirist ba ci 723 bala Kirist, mooy alfa bu fukk ak juróom-ñent at, buy tey rappréente omega bu fukk ak juróom-ñent at, dale ci 1844 ba ci 1863.

Miller dee na ci juróomi at ak waxtu omega fukk ak juróom-ñett at, te juróom-ñaar at gannaaw loolu ñu siiwale mbind yi Hiram Edson ci “juróom-ñaar yi.” Juróom-ñaar at gannaaw loolu ñu bañ

“juróom-ñaar yi.” Atum 1856 waroon a doon sell bi jiitu yoonu dibeer bu atum 1863, waaye nekkuwul noonu.

Ñetteelu ettelu bi agsi ci 1844, 1888 ak ci 9/11. Sœur White waxoon na ne bu kër yu mag yi nekk New York City daanee, ñetti aaya yu njëkk yi ci Révélation 18 dinañu am matuwaay.

Peeñu Yàlla 18

Waase bu njëkk yi, gis naa beneen malaaka buy wàcce ci asamaan, te am na kàttan gu réy; te suuf si leer na ak ndamalam.

Saar bi Ñaar—Noonu mu yuux ak baat bu dëgër lool, naan: Babilon bu mag bi dafa daanu, daanu na; te mu nekk kërug seytaane yi, ak bërëbu bépp ruu bu sobadi, ak pañeetug bépp picc bu laabadi te bañu.

Saaru Ñetteel—Ndax xeeti xeet yépp naan nañu ci biiñ bu merum njaalooam, te buur yi ci suuf si def nañu njaaloo ak moom, te jaaykat yi ci suuf si am nañu alal bu bare ci ngëneel yu bari yu xéewëlam.

Malaaka bu njëkk ba ñëw ak ab xibaar ci loxoom, te ñu sant Yowaana mu dem jël téere bu ndaw ba te lekk ko. Malaaka bu njëkk boobu dafa def jëf ju mel ni jëf ju malaaka bi ci Peeñu 18, miy leerël suuf si ak ndamam. Loolu moo tax, ndaxte malaaka bu njëkk mooy alfa, te ñetteel malaaka ba mooy omega, te tàmbali gi day feeñal saa su neex mujj gi.

“Yeesu sant malaaka bu am doole ngir mu wàcc, artu waa suuf si ñu waajal seen bopp ngir Njëndam gu ñaareel. Bi malaaka ba jógee ci kanamu Yeesu ca asamaan, leer gu tar lool te tedd nag daldi jiitu ko. Ñu wax ma ne liggéeyam mooy leeral suuf si ak ndamu te artu nit ki ci merum Yàlla miy ñëw.” Early Writings, 245.

Malaaka bu jëkk bi mooy sarax bu njëkk bi ci Peeñu 18.

Gannaaw loolu ma gisaat beneen malaaka mu wàcc jóge asamaan, te amoon na kàttan gu réy; te suuf si leer na ak ndamam.

Malaaka bu ñaareel bi mooy sarax 2 ci Peeñu gi fukki juróom ñent.

Mu woo wax ci baat bu dëgër, naan: “Babilon bu mag bi daanu na, daanu na, te mu nekk kër rab yi, ak téeru bépp xel bu sobadi, ak kërug bépp picc bu sellul teñu ko bañ.”

Malaaka bu ñetteel bi mooy sarax 3 ci Peeñu 18.

Ndax xeeti àddina yépp naan nañu ci biiñu merum njaaloom; te buur yi ci suuf si def nañu njaaloo ak moom, te jaaykat yi ci àddina sàkku nañu alal ba bare ci tawfexug ay neexitam.

Ñi yépp buur yi di def njaay ak jigéen ju bon ji ci yoonu dibeer bi, ni ko aaya ñetteel bi misaalalee. Baatu malaaka ñaareel bi mooy ne Babilon dafa daanu, te loolu mooy aaya ñaareel bi. Sasinu malaaka bu jëkk bi mooy leeral suuf si ak ndamam, te loolu mooy aaya bu jëkk bi. Aaya bu jëkk bi mooy 9/11. Aaya ñaareel bi mooy yoonu tasante bi miy dox ci biir askan wi nag ba tey daldi

tàmbalee ci 9/11, te aaya ñetteel bi mooy yoonu dibeer bi. Moo tax 9/11 mooy baatu malaaka bu ñetteel bi, te noonu itam yoonu dibeer bi mooy ko. 9/11 mooy artu yoonu dibeer bi di ñëw, ni ko ñetti aaya yu jëkk yi tey wone, te beneen baat ba nekk ci aaya ñeenteel bi mooy yoonu dibeer bi. Baat bu jëkk bi ci Peeñu 18 mooy artu yoonu dibeer bi di ñëw, te artu woowu soppeeku na muy dëgg-gu-nekk bu wéy ci yoonu dibeer bi.

9/11 baatu Santaane di Sunday law mi ngi màndargaat ak jamono ji aju ci alfa “ñëwal te gis” ci géntu Miller ba ca omega “ñëwal te gis.” Diggante 9/11 ak Sunday law, jewel yi dees leen teg ci taabalub Miller bi nekk ci biir néegu bi, ñu tasar leen te suul leen, te gannaaw loolu nit ki yor pinosu suuf bi delloo leen. Malaaka mi wàccoon ci 1840 ak téere bu ndaw ba moo nekkoon malaaka bu njëkk te alfa, mi doon màndargaal malaaka mi wacce ci 9/11. Malaaka boobu ñu ko ràññee ci kapitle fukk, ba ñu wax Yowaana ne téere bi dina neex, waaye mu soppiku neexaay.

Yowaana dafa doon yëngu-yëngu malaaka bu njëkk ba, mi Millerit yi di firndeel, te itam dafa doon xamle yëngu-yëngu ñaar-fukk ak ñeent junni. Lu jiitu lépp, dafa doon firndeel fan yu mujj yi, ni yonent yi daan def saa su nekk. Looloo tax ñu ko waxoon ci kanam ne téere bi dina neex ba noppi mu metti. Millerit yi xamuñu woon loolu ci kanam, waaye ñaar-fukk ak ñeent junni ñi war nañu a xam loolu.

Miller, ni muy yonnente bu njëkk malaaka bi, moo di misaal bu gëna mag bu ki lekk téereb ndaw bi. Naka muy miller, waroon na tàgg dugub ji ak mbuusu mi, ba noppi defar pepp li nekk meññ, te togg mburu mi war a lekk. Mu connoo mburu mi ci daan ko teg ci diggu néegam, di wooye képp ku bëgg ne: «ñëwleen ngir gis.» Waaye ci misaalam ni ki jële téere bi ci loxoy malaaka bi, Miller, ni Yowaana, moo ngiy wax ci fan yu mujj yi yu ñetteelu malaaka bi, gën a ci fan yu njëkk yi yu njëkk malaaka bi. Ci géntam, dafuy tàmbalee xamal nu ne bataaxalam, loxo lu kenn gisul moo ko ko jox. Njaareel malaaka bi ci Peeñu ma fukk, am na téereb ndaw ci loxoom; waaye malaaka bi ci Peeñu ma fukk ak juróom-ñett, mi di omega bi ci alpha ba bu 1840, amul téere buñu wone ci loxoom, te loolu mooy téere bi Miller jële — téere bi ci loxo lu kenn gisul. Waxi Miller yi ne «ñëwleen ngir gis» mooy 9/11, te waxi góor gu yor balaas bu suuf bi ne «ñëwleen ngir gis» mooy yoonu Dibéer bi.

Diggante alfa ak omega “ñëw te gis” am na waxu ñaareelu malaaka bi, ndaxte alfa mooy 9/11, te loolu mooy waase bu njëkk ci saar fukk ak juróom-ñett, te waase bu ñaar mooy ñaareelu malaaka bi mi jeexee ci waase bu ñett, te loolu mooy yoonu Dimaas ak omega “ñëw te gis.” Ci géntu Miller, ñaareelu malaaka bi ak mbëggeelu Babilon dañu ko tektale ci juróom-ñaari yoon yi ñu jëfandikoo baat bi “tasaaroo,” waaye nettali bi bépp moo xamle ne dëgg dafa not ak njuumte.

Malaaka bu njëkk ak bu ñetteel wacce nañu ak ndigal li war a jël te lekk ci 11 Ut 1840 ak 11/9, ku nekk ci jamonoam. Ñaari bés yi méngoo nañu ak saar bi njëkk ci Peeñu fukki juróom-ñeent.

Dëgg-dëgg yu mën a nekk sas wi ñu jébbaloon ca weeru Mee 1842, ak sarte bu jiitu bu atum 1843 muy alfa ci ñaari taabali Habakuk. Ci atum 2012, ñu jébbal Habakuk’s Tables, te lëkkaloo ak weeru Mee 1842.

Millerite yi dajale seen na ñëwëg bu njëkk ci 19 Awril 1844, mi muy misaal 18 Sulet 2020. Ci booba malaaka ñaareel bi ñëw, te ay ñëwam àndoon na ak aaya ñaar ci Yeesu Almasi bi 18. Seen na ñëwëg boobu moo tegtaloon mujjug malaaka bu njëkk bi. Foofa malaaka ñaareel bi ñëw, te waxtu xaar gi ci léebu janq yi daldi tàmbali. Jaar-jaaru malaaka bu njëkk bi war na dem ànd ak jaar-jaaru malaaka ñaareel bi, te bu ñu ko jëfandikoo noonu, ñëwug malaaka ñaareel bi dafa méngoo ak ñëwug malaaka bu njëkk bi ci 1840 ak 9/11.

Ab waxtu yéex ñëw ci 9/11, te loolu April 19, 1844 moo ko melaloon. Ci 9/11, ñeenti ngélawi Islaam yi bàyyikoo nañu leen, gannaaw loolu teg nañu leen ci saytu. Ñeenti ngélaw yooyu yu Yowaana, ñoom ñoo di ngélaw yu tar yi ci Esayi, ak ngélaw penku gi ci waxu yonent, te malaakam kër gi yuure penku. Bu mu yuuree, mu wax ci kàddu gu kawe ne, “téy, téy, téy, téy,” ñeenti yoon, ni Sister White waxe. Waxtu yéex wi tàmbalee ak ñëwug malaaka ñaareel bi, dafa tegtal ni ñeenti ngélaw yi ñu ngi leen di téy ba keroog nit ñi 144,000 ñu màndargaale leen.

Gannaaw gëstum bu njëkk ba, ñu yonnee Samuel Snow ngir mu dajale yégleb Bàkku Guddi gi, noonu di misaal baat bi ci màndiñ mi ci weeru Sulet 2023.

Ca njàngatub Exeter bi, xaajaloo janq yi mi ngi dox ci kaw ndimbalug diwlinu nattu ga, te moom itam dafa setal ak laabal Millerite yi, ci dëppook liggéeyu Yonnente Kóllëre gi. Njàngatub Exeter bi moo teewaloon tëj gi, ndaxte booba liggéey bi jëm kanam mel ni mbëy mu réy buy dugg, walla ni xarekat yu am doole lool, ba baatukaay bu ñetteel bi agsee ci 22 Oktoobar 1844. Buntu xam-xamu taarix bi mooy xaajaloo gi.

Ñaareel bu ñaareelu malaaka mi dafay def liggéeyu tasare bu mu agsee, ni mu ko defee ca njëkk jàqale ga, te mu jeexee ci tasareb 22 Oktoobar. Ci diggante ñaari tasare yooyu, yéglees na yégleb ñaareelu malaaka mi. Ñaareelu malaaka mi mooy tasare buy yokkiku ba ci njeexital nattu diwlin ba. Njeexital nattu diwlin ba diir na ba ci nattu seetukaayu ñetteelu malaaka mi. Nattu seetukaay boobu moon na doon bant bi ci Yeesu, te Toolub Getsemaane, maanaam “toolub peesukaayu diwlin bi,” jiitu na nattu seetukaayu bant bi, te nattu diwlinu jigéen ñi jiitu na bunt bu tëj ba ca 1844.

Nattu mujj mi, te ci topp ak àtte, moo doon fukki mbir miir gu mujj ngir Israayil gu yàgg ba tey. Noonu nag, ñu santaane leen ñu dee ci màndiñ ma. Muy Kadesh, Getsemané walla Exeter; nattu mujj mi laata àtte, fa ñaari wàll yi di feeñ a tàqoo, day tektale ne am na nattu mujj gu topp 2023, gu jiitu àtte gu bunt bu tëjji bu yoonu Dibéer bi. Nattu mujj moomu mooy màndarga gi. Nattu bu mujj walla bu mujj ci mujj day jëfandikoo ne amoon na nattu bu njëkk.

Ci atum 2023, waxtu yàgg bi jeex na, bi Gaynde gi nekk ci giir gu Yuda tëjje peeñ ma war a yàgg, ci dàq loxoom. Noonu liggéeyu Samuel Snow tàmbalee.

Bu nu taxawal jamonoy àjjana bu njëkk ak ñaareel bi ci benn yoon, dañuy jëfandikoo loolu ngir wone wàccug benn malaaka ak benn bataaxal buy nattu nit ñi Yàlla ci seen tontu ci ndigal li leen di sant ñu jël te lekk bataaxal bi. Noonu, bataaxal bu njëkk bi dees na ko génne ci kanam mbooloo mi, ba ker ba bataaxal bu njëkk boobu lajj. Gannaaw loolu, ñetteelu malaaka bi dikk. Jamono ñetteelu malaaka bi mooy fukk ak juróom-ñeent at yi, di at yu omega yu fukk ak juróom-ñeent, dale ci 742

BC ba 723 BC.

Jàmmu at 1844 ba 1863, ak jàmmu 742 BC ba 723 BC, dañuy dox bokk benn xët; te itam dañuy dox bokk benn xët ak jàmmuy malaaka bu njëkk ak bu ñaareel. Ñeenti xëti jaar-jaari waxi yonent yi dañuy dékkoo ak 9/11 ba ci yoonu dundug gaawu. Juróomi xët yooyu mooy jaar-jaari alpha bu Miller “ñëw te gis” ak omega bu Almasi “ñëw te gis.”

Ñeenti yoon juróom-ñaar##

Bu baaxee bu jaar yoon, Leviticus ñaar-fukk ak juróom-benn mi ngi wax ne “juróom-ñaari yoon yi,” ñeenti yoon, te “juróom-ñaari yoon yi” mooy melo buy xamale Miller ak yoonam. Ci atum 1842, xam-xamu Miller ci “juróom-ñaari yoon yi” dañu ko sax ci tabloo 1843 bi, bi Rakku jigéen White wax ne, “loxo Boroom bi moo ko jiitewoon,” te “waruñu ko soppi.” Juróom-ñaari at gannaaw loolu, Miller dee na ci 1849, te juróom-ñaari at gannaaw loolu, yoonu “juróom-ñaari yoon yi” dañu ko dugal ci bind gi jaarale ko ci Hiram Edson, te juróom-ñaari at gannaaw loolu, dañu ko bañ.

Atum 1842, ñaareelu taabal bi ci Habakkuk moom lañu woon a siiwal.

Ci atum 1849, ndaw yi njëkk ci “juróom-ñaar waxtu” bi nekk ci kaartu 1843 dee na.

Ci atum 1856, ndawkatub “omega” bu “juróom-ñaar yoon” bi nekk ci kart 1850 bi, dañu ko bañ a seet.

Ci atum 1863, ñaari tabaloo Habakuk dañu ko bañ, te siiwnañu tabaloo 1863 bi.

Ab njëkk aji Yàlla lañu siiwal ci tàmbali ga, te ab njëkk aji nit lañu siiwal ci mujja ga. Ci digg ba, ñaari yonnenta lañu jàppandikoo, ndaxte ñaareelu yégle bi masul ñàkk ñaareel.

Malaaka bi jëkk bi

Ci atum 1842, bindub Abakuk bu njëkk bi ñu woon siiwal.

Ñaareel bu ñaareel

Ci atum 1849, yonent bi mag bu njàng bu 1843 bi dee na.

Ci atum 1856, bëgg-bàyyi bees bu njëkk ci karta 1850 bi, ñu ko bañ a jàpp.

Ñetteelu juroómaat bi gattandikookaay bi

Ci atum 1863, dañu bañ aji-mbóot bi te ñu génn mbindum 1863 bi.

Abir fanweeri at ak benn fan ak ñent te di wone ñeenti symbole yu “juróom-ñaar ci yoon,” yuñ leen séddale bu yam ci juróom-ñaar at. Baatu alfa bi ñu siiwal (1842), ndawsiñu alfa bi dee (1849), ndawsiñu omega bi ñu ko bañ a déglu (1856), te baatu omega bi ñu ko bañ (1863), di misaal 2012; 18 Sulet 2020; 2023; ak yoonu Dibeer bu ñëw léegi. Dee Miller ci 1849 méngook 18 Sulet 2020. Ndawsiñ bi, ak baat bi, dekkat nañu ci 2023. Baatu omega bi nag, léegi dañuy ubbi liñ ko tēj woon, te yoonu Dibeer bu 1863 moo koy topp.

Ci yëngu Millerite bi, benn waxtaan bi ñu sas ko, te gannaaw loolu yebkat bi dee. Ci yëngu méngoo mi, benn waxtaan bi ñu sas ko, te gannaaw loolu waxtaan bi dee. Ñu dekkal waxtaan bi ci 1856 ak 2023. Nguurug bàkkaar moo di turu 1863, te ndam moo di turu yamaleem ba ci yoonu Dibéeri. Bala nguurug bàkkaar ak ndam yi ci yoonu Dibéeri ak ci 1863, ubbeeku leerug omega buy dëgërale kawar doj wi, moom leerug “juróom-ñaari yoon” yi ci 1856, dañu koy wone, ni mu nekkee woon li dale ci 2023.

Dinanu wéyal ci bind bi ci topp.

William Miller: 1782–1849

William: “will” ak “helmet” — “aar buy dogoo”, “sàmmkat buy dogoo”, walla “xarekat bu am coobare bu dëgër.”

Miller: nit ku yëngu ab mulen, rawatina ci, ab buy pepp ngir defare ko sunguf.

Jàmbaar bu am bëgg-bopp bu dëgër

“Nit ku jub, te xol bu baax, di bega ñu xam dëgg gi ak xol bu sell, mooy nit ki Yàlla tànn ci lu ëpp ngir jiite wax ji ci ñëwug ñaareelu yoon gi Kirist. Ni reformateur yu bare yeneen, William Miller itam dafa xeexoon ak ñàkk alal ci ay atam yu njëkk; te noonu la jàngee njàngat yu mag yi ci doole, liggéey gu takku, ak bañ sa bopp. Nit ñi bokk ci njaboot gi mu cosaanoonu ci, dafa leen melal xel mu goreel, bëgg-goroomte ak sañ-sañu bopp, mën a muñ ak seen patriotism bu tàng—jikko yu feeñoon lool ci moom itam. Baayam dafa nekkoon kapiten ci xareb Révolution bi, te sarax yi mu joxe ci xeex yi ak tiis yi ci jamono ju amoon ay coono yooyu, foofa lañu man a jël cosaanu xalis bu xat ci dundam gu njëkkug Miller.”

«Moomam dafay am solo woon a wér gu baax, te sax ci ngoneem dafa wonoon ne am na xel mu gën a ëpp lu réyadi. Bi muy màggat, loolu gën a feeñ. Xelam dafa doon liggéey bu baax te muy góor-góorlu bu mat, te amoon na bëgg-bëgg gu tar ci xam-xam. Doonte ne jotul woon njariñi njàngum kolees, soppeem ci jàng ak àddinaam ci xalaat bu teey te settantal bu jëkkëriku taxaw ci neexal ko muy nit ku àtte gu wóor ak gis-gis gu yaatu. Amoon na jikko ju rafet, ju amul benn xàq, ak tur wu ñuy bëgg, ndaxte lu ëpp ñépp dañu koy jàpp ni nit ku jub, ku faral di denc te yokk, ak ku baax ci mbokk ak nit ñi. Jaar ci dooleem ak takkoom ci liggéey, mu gaaw a am alal wu doy, doonte sax àddinaam ci jàng dafa desoon. Mu yégle woon yeneen liggéeyi réew ak yu xare ak ngërëm, te yooni alal ak teraanga dañoo mel ni ubbikuñu ko ba yaatu.» The Great Controversy, 317.

“Xam-xamu Yàlla duñu ko man a am te amul co jëfandikoo xel bu tar, ak ñaan ngir xam-xam, ngir ngeen man a séddale ci pepp gu sellu gu dëgg gii ak mboq mi nit ñi ak Seytaane jëfandikoo ngir wone ay njàngale yu dëgg yuy jubadi. Seytaane ak mboolem ay àndandoom ci nit ñi dafañu fexeel a jaxase mboqu njuumte ak dugub gu dëgg. War nanu sàkk bu baax alal ju nëbbu ji, te wut xam-xam gu jóge asamaan ngir man a séddale seeni sos nit ak ndigali Yàlla yi. Xel Mu Sell mi dina dimbali ki koy wut ci dëgg yu mag te am solo yu jëm ci pexe njotug nit. Bëgg naa dugal ci xelu ñépp ne jàng téereb Mbind mi ci yoon wu yàqu-yàqu doylul. War nanu ko seetlu bu baax, te loolu dafay tekki def lépp lu baat bi di tekki. Ni miner buy sàkku ak yéene

su leer suuf si ngir gis ay rëyir wurusam, noonu itam yéen war ngeen xool bu baax Kàddug Yàlla ngir gis alal ju nëbbu ji Seytaane di ci lu yàgg fexeel ngir nëbb ko nit. Boroom bi nee na: ‘Su kenn bëggee def coobareem, dina xam ci njàngale li.’ John 7:17, Revised Version.”

“Waxu Yàlla mooy dëgg ak leer, te war na nekk làmp bu nekk ci sa tànk, ngir gindi la ci bépp jéego ba ca bunt yi ci dëkkub Yàlla. Loolu moo tax Seytaane def ay jéego yu metti lool ngir tere yoon wi ñu sampal ngir ñi Boroom bi jot ci njot ba dox ci. Waroo yóbbu say xalaat ca Biibël bi, ba def say opinion muy diggante wu dëgg war a wër. War nga bàyyi sa xalaat ci buntub seetlu bi, te ak xol yu woyof, yu suufeeku, ak bopp bu nëbb ci Kirist, ak ñaan gu dëgg, war nga wut xam-xam ci Yàlla. War nga yëg ne fàww nga xam coobareb Yàlla bi ñu feeñal, ndaxte dafay jëm ci sa njàmmu bopp, bu baax ba fàww te ba fàww. Biibël bi mooy teerub jubal bi nga man a xam yoon wi jëm ci dund gu sax. War nga bëgg, rawatina yeneen yépp, nga xam coobare ak yooni Boroom bi. Waroo seet ngir gis ay kàdduy Mbind mi nga man a firndeel ngir dëggal say teorii; ndaxte Waxu Yàlla wax na ne loolu mooy jéngat Mbind mi ngir sa bopp sànk. Fàww nga def ne bopp bi neen ba pare ci bépp ñàkkub xel walla dogal gu njëkk, te ñëw ak xelum ñaan ci seetlu Waxu Yàlla.” Review and Herald, 11 Septembar 1894.

“William Miller juddu na ca Pittsfield, Massachusetts. Ay njàngum ekoolam gu ajut ci boppam dafa yem rekk ci 18 weer, waaye mu doon ku jàng boppam ndax dooleem ci jàng. Te itam, ca kanamam la tàmbalee bind, di def taalif yi ci woy ak di téye bindub bés bu nekk. Li mu daan jàng tax na mu dajee ak bindkat yu weddi ngëm, ñu jiite ko jëmé ci deism. Mu nekk àttekat bu ñuy wax justice of the peace bi mu tolloo ci ay at yu mujj ci ñaar-fukkam, te mu xeex itam ci Xareb 1812. Ay xew-xew yu bari yu am ci biir xare boobu delloo na xelam ci Yàlla ju am njaboot ak nit. Ci atum 1816 mu soppeeku, te tàmbali jàng Biibël bi ak xol bu dëgër. Mu bind ne: ‘Mbind mi Sell mi... nekk na sama mbégte, te ci Yeesu gis naa xarit.’”

“Ci atum 1818, bi mu doon waxi yonnent yi, mu àtte ne Yeesu dina dellusi ‘wër 1843.’ Ci atum 1831, gannaaw kóllère gu dëgër ak njubte gu Providence joxe ngir mu def ko, mu tàmbalee séddale ay njàngam ci kanam nit ñi ci ndaje yu ndaw. Gannaaw ba mu dajee J. V. Himes, ab editëer bu siiw, ci 1839, yoon wi ubbeeku ngir waare ci mbooloo yu mag ci dëkk yu mak. Doonte ñu bare weddiwoon ko, waareem, ak waarey ñeneen ñi nangu bataaxal Advent bi, am nañu jëf gu réy, ba tax ba 100,000 nangu gëm ne Kirist dina ñëw léegi. Ellen Harmon dëgg na ko ci Portland, Maine, ci weeru mars 1840 ba mu amee 12 at. Mu nettali ne: “Mister Miller toppoon na yonnent yi ak wóor gu mat sëkk, ba tàbbal kóllère ci xol yi ko dëgg. Mu taxawoon ci jamono yi yonnent wax, te indi na luyir yu bare ngir dëgër taxawaayam. Noonu itam, ay wooteem ak artoom yu tedd te am doole, jëm ci ñi jekkulwoon, téye nañu mbooloo ma mel ni ñu jàppe leen ay njibar.” Life Sketches, 20.